

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 20 september 2013

Ö 5089-12

KLAGANDE

1. UJ

2. IN

3. AP

4. APn

5. GP

6. LS

Ombud för 2–6: UJ

MOTPARTER

1. HA

2. KA

Ombud för 1 och 2: MJ

Dok.Id 83546

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

3. JA

SAKEN

Klagan i hovrätt över domvilla

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts, Mark- och miljööverdomstolen, beslut 2012-10-31 i mål
F 3237-12

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer avvisningsbeslutet och återförvisar målet till
Mark- och miljööverdomstolen för fortsatt handläggning.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Klagandena har yrkat att Mark- och miljööverdomstolens avvisningsbeslut
undanröjs och att deras klagan över domvilla bifalls.

Motparterna har motsatt sig bifall till överklagandet.

SKÄL

Bakgrund

1. X 3:7 i Kävlinge kommun ägdes tidigare av IP. Ett år 1949 ingånget
servitutsavtal gav ägaren till grannfastigheten Y 3:48 rätt att för all framtid

begagna sig av utfartsväg över X 3:7. Den 15 november 2002 beslutade lantmäterimyndigheten om dels avstyckning från Y 3:48, dels fastighetsreglering genom vilken avtalsservitutet avseende utfartsvägen omvandlades till ett s.k. officialservitut till förmån för Y 3:48 och den avstyckade fastigheten Z 3:73. Enligt lantmäterimyndigheten deltog inte IP som sakägare vid förrättningen.

2. IP avled år 2008. Efter arvskifte blev klagandena, som är barn till IP, lagfarna ägare till X 3:7. Den 6 mars 2012 gav de in klagan över domvilla avseende lantmäterimyndighetens beslut. De anförde att IP inte hade varit kallad till förrättningen och inte fanns upptagen som sakägare i beslutet. Mark- och miljööverdomstolen har avvisat domvilloklagan eftersom den ansågs ha kommit in för sent.

Tillämpliga regler

3. Vid klagan över domvilla avseende en lantmäterimyndighets beslut i fastighetsbildningsmål tillämpas bl.a. 59 kap. 1 § och 2 § andra stycket rättegångsbalken (se 15 kap. 1 § fastighetsbildningslagen (1970:988), 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar och 42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden).

4. Enligt 59 kap. 1 § första stycket 2 rättegångsbalken ska en lagakraftvunnen dom efter klagan av den vars rätt domen rör undanröjas på grund av domvilla om domen har getts mot någon som inte har varit rätteligen stämd och inte heller har fört talan i målet, eller om någon som inte har varit part i målet lider förfång genom domen. Enligt 59 kap. 2 § andra stycket ska klagan över domvilla av detta slag ges in inom sex månader från det att klaganden fick kännedom om domen.

Frågan om klagorätt

5. IP var i egenskap av ägare till X 3:7 rätteligen sakägare vid lantmäteri-förrättningen såvitt den avsåg fastighetsreglering rörande servitut för väg över fastigheten. Hon var därför berörd av lantmäterimyndighetens beslut och skulle ha haft rätt att klaga över domvilla. Hennes talerätt tillkommer numera var och en av klagandena, i egenskap av delägare i X 3:7 (jfr NJA 1939 s. 465, NJA 2011 s. 792, NJA 2012 s. 333, Peter Fitger, Rättegångsbalken, suppl. 73, oktober 2012, s. 58:42 och 59:20 samt Thorsten Cars, Om resning i rättegångsmål, 1959, s. 119 f.).

Vad som krävs för att en klagan över domvilla ska ha getts in i rätt tid

6. Utgångspunkten för bedömningen av om klagoskriften har getts in inom sexmånadersfristen är den dag då klaganden fick kännedom om det avgörande som avses. Klaganden behöver inte ha tagit del av avgörandet för att fristen ska börja löpa.

7. På grund av de svårigheter som kan föreligga för en klagande att bevisa när han eller hon första gången fick kunskap om ett avgörande är det tillräckligt att det vid en bedömning av de omständigheter som föreligger framstår som sannolikt att klaganden har fått kännedom om avgörandet inom fristen (jfr NJA 2006 s. 70).

8. En uppgift från klaganden om när han eller hon fick kännedom om ett avgörande får ofta godtas, om uppgiften inte motsägs av vad motparten har anfört eller av omständigheterna i övrigt. Sådana omständigheter kan vara att det sedan mer än sex månader föreligger för klaganden iakttagbara yttre förhållanden, t.ex. rörande fast egendom, som klart ger vid handen att ett avgörande av det ifrågavarande slaget har fattats (jfr NJA 1939 s. 465).

Bedömningen i detta fall

9. Klagandena har gjort gällande att de fick kännedom om officialservitutet först i samband med att en av dem, UJ, i januari 2012 var i kontakt med Lantmäteriet i ett annat ärende.

10. Frågan är om de iakttagbara yttre förhållandena har varit sådana att de tidigare än sex månader innan klagoskriften gavs in klart gav vid handen att ett officialservitut förelåg. HA och KA, ägare till Z 3:73, har i det hänseendet anfört att de saknar annan utfartsväg än den som löper över X 3:7 samt att vägen har använts av dem sedan de år 2003 flyttade till fastigheten, vilket har varit känt för klagandena som regelbundet vistats på X 3:7.

11. IP och klagandena har visserligen kunnat iaktta att vägen över X 3:7 från år 2003 har använts som utfartsväg också av HA och KA. Detta kunde dock ha sin förklaring i avtalsservitutet från år 1949, som avsåg en väg med i huvudsak samma sträckning som enligt 2002 års officialservitut. Förhållandet kan därför inte anses ha klart gett vid handen att det hade skett en avstyckning och att avtalsservitutet i samband med det hade omvandlats till ett officialservitut till förmån för 3:48 och 3:73.

12. Mot den angivna bakgrunden och då det inte heller i övrigt har framkommit omständigheter som talar emot klagandenas uppgift om när de fick kännedom om förrättningsbeslutet framstår det som sannolikt att det har skett inom sexmånadersfristen.

Utgången i målet

13. Eftersom klagoskriften om domvilla har kommit in till hovrätten inom sex månader från det att klagandena ska anses ha fått kännedom om förrättningsbeslutet, ska Mark- och miljööverdomstolens avvisningsbeslut undanröjas och målet återförvisas till domstolen för fortsatt handläggning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström (referent), Gudmund Toijer, Göran Lambertz och Johnny Herre
Föredragande justitiesekreterare: Olle Bergsten